

Nummer 9 2023

Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

Dämpat konjunkturläge

Svagare lönsamhet i
dagligvaruhandeln

SCB

Innehåll

Månadsöversikt juli 2023	3
Läget i ekonomin	4
Dämpat konjunkturläge	4
Fördjupning	9
Svagare lönsamhet i dagligvaruhandeln	9
Internationell utblick	14
Högre räntekvot för normmän än svenskar	14
Indikatorer för Sverige, EU och USA	15

Om Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv

Det huvudsakliga målet med tidskriften är att ge en helhetsbild över ekonomin utifrån den ekonomiska statistiken. Detta kompletteras med fördjupningar inom olika områden samt en internationell utblick.

Publicering sker månadsvis, med ett uppehåll i juli.

Vi tar gärna emot synpunkter och kan hjälpa till med att ta fram data vid behov. Kontakta oss via e-post på ekstat@scb.se.

[SCB:s konjunkturklocka finns här](#). Den ger en interaktiv presentation av konjunkturläget och riktningen i den svenska ekonomin.

Fler diagram med [konjunkturindikatorer finns här](#).

Månadsöversikt juli 2023

Indikatorer	Jämfört med föregående månad (procent) ¹⁾	Jämfört med motsvarande månad föreg år (procent) ²⁾	Jämfört med föregående månad	Jämfört med motsvarande månad föreg år
BNP-indikator månad	0,5	-0,8	+	-
Näringsliv				
Näringslivets produktion	0,3	-2,0	+	-
Industrins produktion	4,0	-4,0	+	-
Industrins ordergång	-6,2	-8,4	-	-
Tjänsteproduktion	0,2	0,1	●	●
Handel och konsumtion				
Hushållens konsumtion	0,5	0,4	+	+
Detaljhandelns försäljning	1,0	-2,1	+	-
Utrikeshandel				
Varuexport ³⁾	0,1	-4,9	●	-
Varuimport ³⁾	-0,3	-10,2	-	-
Priser				
Konsumentpriser (KPIF)	-0,2	6,4	●	+
Producentpriser	-0,6	-2,1	-	-
Arbetsmarknad				
Sysselsättningsgrad ⁴⁾	0,1	1,3	●	+
Arbetslöshetsstalet ⁵⁾	0,0	-0,2	●	●
Arbetade timmar ⁶⁾	-0,1	0,5	●	+

1) Kalenderkorrigerat och säsongrensat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

2) Kalenderkorrigerat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

3) Löpande priser, okorrigerat. Månadsförändring avser trend.

4) Sysselsättning som andel av befolkningen 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden.

5) Arbetslöshet som andel av arbetskraften 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden. Symboler anges med omvänt tecken.

6) Arbetade timmar 15–74 år (inklusive sysselsatta utomlands). Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på kalenderkorrigerade data.

Symbolerna betyder:

 Ökning (Förändringstal högre än 0,2 procent)

 Oförändrat (Förändringstal -0,2–0,2 procent)

 Minskning (Förändringstal lägre än -0,2 procent)

Läget i ekonomin

Dämpat konjunkturläge

Aktiviteten i den svenska ekonomin är dämpad. BNP sjönk andra kvartalet i år och konjunkturklockan stärker bilden av det svaga läget. En majoritet av indikatorerna i klockan ligger under sin långsiktiga trend, däribland de arbetade timmarna, vilket indikerar att även arbetsmarknaden är på väg att mattas.

Andra kvartalet minskade Sveriges BNP med 0,8 procent i säsongrensad kvartalstakt. Kalenderkorrigerat var nedgången 1,0 procent jämfört med motsvarande kvartal 2022. De ordinarie kvartalsberäkningarna för andra kvartalet innebar därmed en upprevidering av BNP-indikatorns tidiga utfall i slutet av juli. Bilden är dock densamma och aktiviteten i svensk ekonomi dämpades andra kvartalet i år.

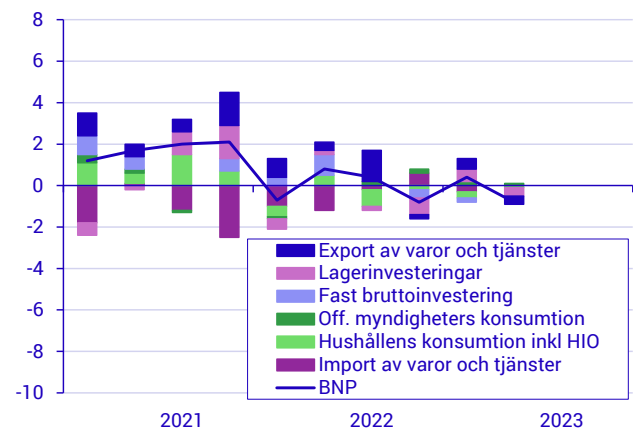
-0,8 %

BNP minskade andra kvartalet
2023 jämfört med kvartalet innan

Det var framförallt varuexporten och lagerinvesteringarna som höll tillbaka BNP-utvecklingen, men även andra delar av ekonomin utvecklades svagt. Hushållskonsumtionen fortsatte nedåt samtidigt som de fasta bruttoinvesteringarna låg kvar på i stort sett samma nivå som kvartalet innan.

Svag efterfrågan sänkte BNP-tillväxten

BNP-tillväxt i procent och bidrag till tillväxten i procentenheter

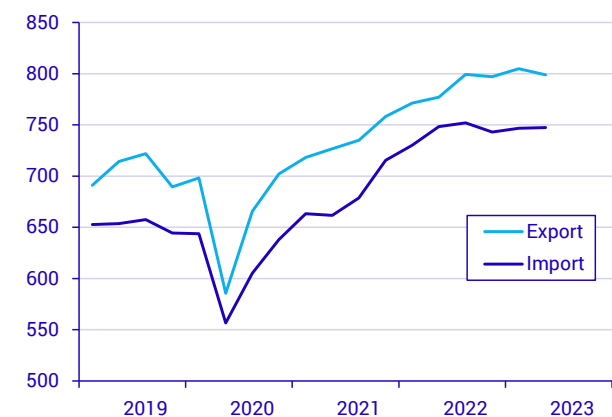
Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Svag utrikeshandel

Nettoexporten gav ett negativt bidrag till BNP då importen ökade svagt samtidigt som exporten vände ner. Det var framförallt exporten av energi- och insatsvaror som sänkte varuexporten medan exporten av tjänster ökade svagt. På importsidan var utvecklingen den omvända och varuimporten steg något medan tjänsteimporten föll tillbaka efter en ökning kvartalet innan.

Exporten och importen planade ut under 2022

Säsongrensade, fasta priser, referensår 2022, miljarder kronor

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Sett i ett längre perspektiv återhämtade sig både exporten och importen förhållandevis snabbt efter raset andra kvartalet 2020. Sedan 2022 har dock utvecklingen planat ut, om än från en hög nivå.

Dystra exportutsikter

Framåtblickande verkar exporten heller inte ge något större stöd till tillväxten. Exportchefsindex (EMI), som tas fram av SCB på uppdrag av Business Sweden, föll under 50-strecket, som utgör gränsen mellan uppgång och nedgång, tredje kvartalet. Särskilt pessimistiska var exportcheferna om exportutvecklingen på tre månaders sikt medan de i det närmaste var neutrala i sina bedömningar om nuläget.

Spretig utveckling för investeringarna

Andra kvartalet bröts nedgången i de fasta bruttoinvesteringarna när de låg kvar på samma nivå som kvartalet innan. Från tredje kvartalet 2020 och fram till andra kvartalet i fjol var investeringstillväxten i ekonomin stark. I takt med att styrräntan har höjts och den inhemska efterfrågan har försvagats har investeringarna vänt ner. Framförallt tyngs investeringarna av sjunkande bostadsinvesteringar. På ett år har investeringarna i bostäder fallit med nästan 23 procent. Nedgången i bostadsinvesteringarna andra kvartalet i år vägdes upp av en kraftig ökning i transportmedelsinvesteringarna och fortsatta investeringsökningar i IKT-utrustning och övriga byggnader.

"På ett år har investeringarna i bostäder fallit med nästan 23 procent"

Det är inom näringslivet, och mer specifikt bland tjänsteproducenterna, som den minskade investeringsviljan är märkbar. Inte minst bland fastighetsbolagen där investeringarna minskat de senaste fyra kvartalen. Det speglar den svaga utvecklingen för bostadsinvesteringarna.

Fortsatt svag utveckling för konsumtion och investeringar

Hushållskonsumtion och fasta bruttoinvesteringar. Index 2016=100, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

För fjärde kvartalet i rad fortsatte hushållskonsumtionen att minska. Konsumtionen minskade inom de flesta kategorier. Det var bara utgifterna för transporter och fordon samt livsmedel som ökade i volym andra kvartalet i år. Ökningen i transporter och fordon förklaras framförallt av att konsumtionen av bilar vände upp efter en nedgång första kvartalet till följd av att miljöbilsbonusen upphörde i november 2022.

De reala disponibelinkomsterna minskar

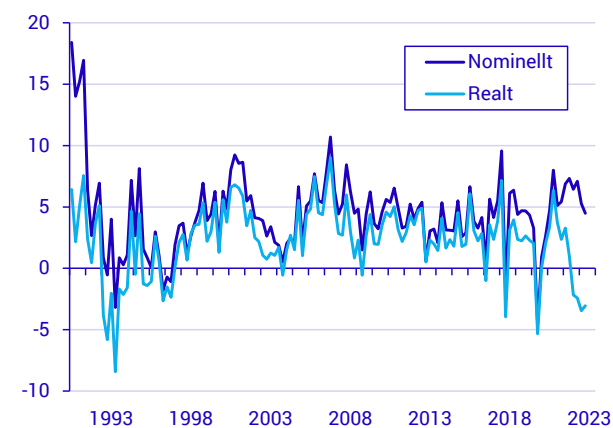
I löpande priser har hushållen å andra sidan aldrig lagt så mycket pengar på konsumtion av varor och tjänster. Den höga inflationen har dock urholkat köpkraften och hushållen får allt mindre för pengarna.

"Nedgången förklaras till stor del av den höga inflationen, men även av att ränteutgifterna ökat"

Under det andra kvartalet fortsatte hushållens disponibla inkomster att öka, men justerat för prisökningarna var utvecklingen svag. De reala disponibla inkomsterna, de pengar som hushållen har att röra sig med till konsumtion och sparande, minskade med 3,0 procent jämfört med samma kvartal i fjol. Det var fjärde kvartalet i rad som den reala disponibla inkomsten minskade. Man får gå tillbaka till 1990-talskrisen för att hitta en lika lång period av nedgång. Från första kvartalet 1993 och ytterligare sex kvartal framåt sjönk de reala

disponibelinkomsterna, och vissa kvartal med betydligt större procentuella nedgångar än idag. Nedgången i nutid förklaras till stor del av den höga inflationen där inte minst ränteutgifterna har ökat kraftigt det senaste året.

De reala disponibla inkomsterna har fallit fyra kvartal i rad
Hushållens disponibla inkomster, netto, nominella resp. reala värden, procentuell utveckling i årstakt

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Positiv BNP-tillväxt i juli

Den månadsvisa BNP-indikatorn, som ger en tidig bild av utvecklingen i BNP, ökade något i juli jämfört med månaden innan. Det var en vändning uppåt efter ett svagare utfall i juni. Julisiffran ändrar inte den sammantagna bilden av att konjunkturen är dämpad. Sedan början av 2022 har aktiviteten i den svenska ekonomin tappat fart och BNP har planat ut.

Sedan början av 2022 har aktiviteten i ekonomin tappat fart
Index 2011=100, säsongrensade värden

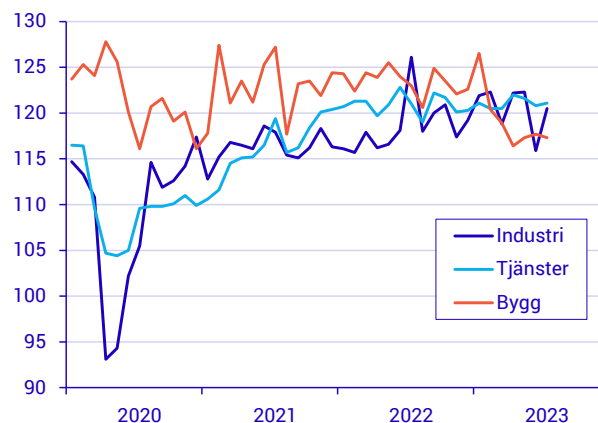
Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Bakom uppgången i juli stod bland annat en ökad hushållskonsumtion och ökad produktion i näringslivet.

Ökad industriproduktion

Det var framförallt produktionsvolymerna inom industrin som ökade medan tjänste- och byggproduktionen visade mindre rörelser.

Industriproduktionen vände upp i juli
Produktionsvärdeindex 2015=100, säsongrensade värden

Källa: Produktionsvärdeindex (SCB)

Det finns dock stora skillnader mellan olika branscher. Exempelvis har motorfordonsindustrin gått starkt sedan slutet av förra året. Desto svagare har utvecklingen varit för träindustrin samt stål- och metallverken. Sedan återhämtningen efter pandemin har produktionsvolymerna för dessa industrier minskat betydligt och låg i juli klart under 2019 års nivåer.

På tjänstesidan har trenden för information- och kommunikationsbranschen varit positiv sedan pandemin medan handeln haft det betydligt tuffare under 2022 och första halvan av 2023. Både inom parti- och detaljhandeln har utvecklingen varit svag. Partihandeln fortsatte nedåt i juli medan detaljhandeln, som de senaste månaderna återhämtat en liten del av nedgången, låg kvar på en oförändrad nivå.

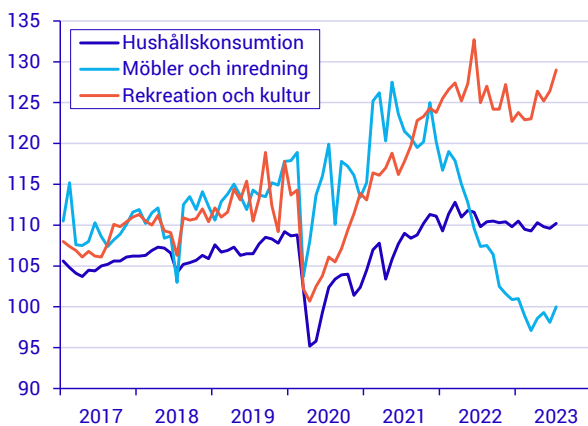
Hushållen la mer pengar på underhållning

Den höga inflationen har det senaste året haft en dämpande effekt på hushållskonsumtionen som i stort sett legat still under perioden. Efter två månader i rad med nedgångar ökade dock

konsumtionsvolymen något i juli. Flera utgiftsposter ökade. Bland annat konsumtionen av rekreation och kultur, där även internethandel ingår, men även möbelkonsumtionen som föll som en sten under fjolåret.

Möbelkonsumtionen har vänt upp från låga nivåer

Hushållens konsumtionsindikator, fasta priser, index 2015=100, säsongrensade månadsvärden

Källa: Omsättning inom tjänstesektorn (SCB)

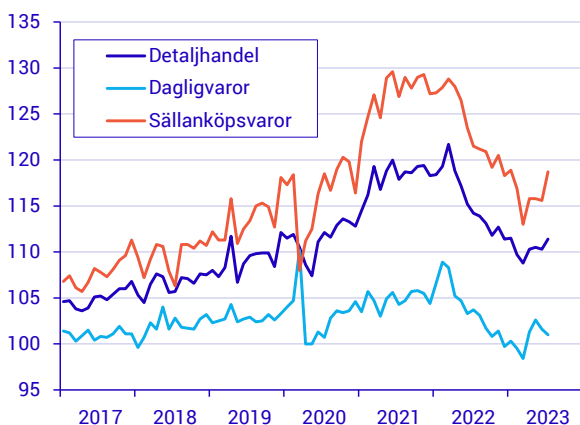
Även jämfört med juli i fjol var den totala konsumtionsvolymen något högre. Det var första gången sedan januari som årstillväxten var positiv.

Även detaljhandeln ökade i juli

I juli ökade även försäljningsvolymen inom detaljhandeln. Det var en ökad försäljning inom sällanköpsvaruhandeln som bidrog till uppgången, medan dagligvaruhandeln minskade för andra månaden i rad.

Ökad försäljning av sällanköpsvaror lyfter detaljhandeln

Försäljningsvolym inom detaljhandeln, index 2015=100, säsongrensade månadsvärden

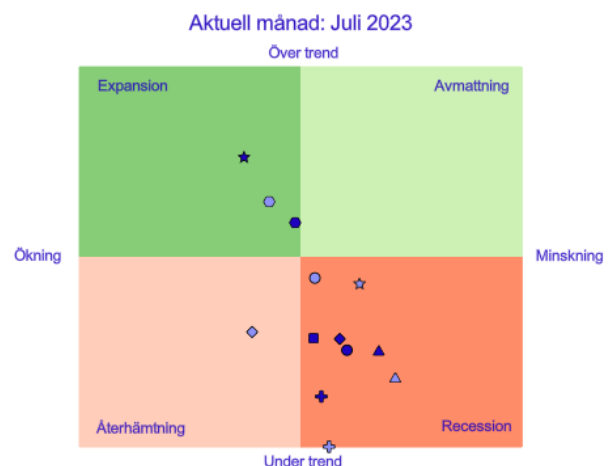
Källa: Omsättning inom tjänstesektorn (SCB)

Inom sällanköpsvaruhandeln var det framför allt företag som säljer sportartiklar, blommor och trädgårdsprodukter samt möbler som fick se försäljningen öka. Även distansförsäljningen, det vill säga produkter sålda via postorder och internet, ökade i juli. En förklaring till den ökade handeln kan vara det dåliga vädret som fick semesterfirare att leta sig in i butikerna.

Dystert konjunkturläge

Uppdateringen av SCB:s konjunkturklocka stärker bilden av att konjunkturläget är svagt i svensk ekonomi. I likhet med månaden innan låg tio av tretton indikatorer under sin långsiktiga trend i juli. Av dessa befann sig dessutom nio av indikatorerna, däribland den månatliga BNP-indikatorn, i recession vilket betyder att de även har en nedåtgående trend.

En majoritet av indikatorerna i recession i juli 2023

- A1 – BNP-indikator månad
- B1 – Näringslivets produktion
- ⊕ C1 – Hushållens konsumtion
- D1 – Nyregistrerade personbilar
- ▲ E1 – Varuexport
- ★ F1 – Sysselsättning
- ◆ G1 – Näringslivets efterfrågan
- A2 – BNP kvartal
- B2 – Industrins ordergång
- ⊕ C2 – Detaljhandel sällanköpsvaror
- D2 – Nyregistrerade lastbilar
- ▲ E2 – Varuimport
- ★ F2 – Arbetade timmar
- ◆ G2 – Hushållens konfidensindikator

De senaste två månaderna har även indikatorn för arbetade timmar rört sig in i recessionsfasen. Det betyder att den också befinner sig under sin långsiktiga trend. Det är ett tecken på att den hittills så motståndskraftiga arbetsmarknaden håller på att försvagas. Visserligen visar indikatorn för sysselsättningen fortsatt tillväxt, men när konjunktoren viker sjunker först de arbetade

timmarna i ekonomin när företagen anpassar verksamheten efter efterfrågeläget. Därefter följer uppsägningar och ett minskat antal sysselsatta.

Konjunkturklockan

SCB:s konjunkturklocka består av 14 ekonomiska indikatorer, varav 13 uppdateras månadsvis och en uppdateras kvartalsvis.

Konjunkturläget beräknas genom att skatta den kortsiktiga trendens avvikelse från den långsiktiga trenden.

Här kan du läsa mer om [SCB:s konjunkturklocka](#)

I [visualiseringsverkyget](#) kan man följa hur de olika indikatorerna rör sig över tid. Under en konjunkturcykel rör de sig ett varv i konjunkturklockan och passerar då fyra konjunkturfaser.

Kontaktperson: Jenny Lunneborg 010-479 44 42

Fördjupning

Svagare lönsamhet i dagligvaruhandeln

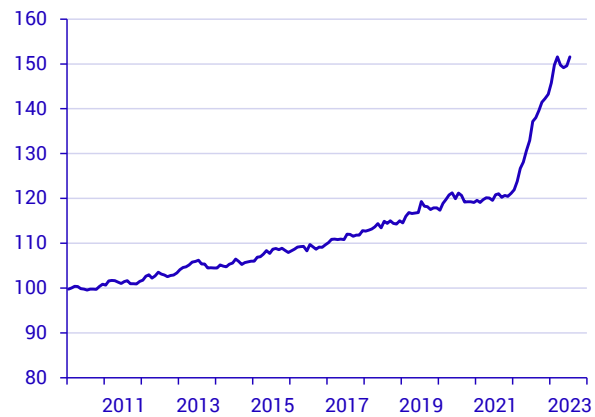
Under första halvåret i år har rörelsemarginalen inom dagligvaruhandeln sjunkit. De ökade rörelsekostnaderna har inte fullt ut kompenseras med högre rörelseintäkter. Jordbruksbranschen har dock ökat sina marginaler.

Livsmedelsbranschen har påverkats i stor utsträckning av de senaste årens störningar inom den svenska och den globala ekonomin. Först var det pandemi och efter det kom Rysslands invasion av Ukraina, vilket har inneburit stora störningar i produktion och leveranser. Dyrare råvaror och ökade importpriser på grund av den svaga kronan liksom högre energipriser har också bidragit till att driva upp livsmedelspriserna.

Livsmedel blev 24 procent dyrare i butikerna mellan januari i fjol och juli i år, enligt SCB:s Konsumentprisindex (KPI). Inte sedan början av 1950-talet har matpriserna ökat så mycket på kort tid, även om priserna de senaste månaderna planat ut.

Matpriserna sköt i höjden 2022

Prisindex på livsmedel för konsumenterna (KPI), 2010=100

Källa: Konsumentprisindex (SCB)

En fråga som diskuterats i media är om livsmedelsbranscherna ökat vinsterna samtidigt som konsumenterna går på knäna. I denna artikel har vi studerat fyra olika branscher, för att se lönsamheten i alla led från ax till limpa till konsument. Branscherna är jordbruk, jakt och fiske, tillverkning av livsmedel och alkoholfria drycker, partihandel med livsmedel och alkoholfria drycker samt dagligvaruhandel.

De fyra livsmedelsbranscherna i denna artikel (branschkode enligt standard för svensk näringsgrensindelning, SNI 2007)

Jordbruk, jakt och fiske (SNI 01.1–01.2; 01.4–01.7; 03).

Tillverkning av livsmedel och alkoholfria drycker (SNI 10, 11.07). Benämns livsmedelsindustri i tabeller och diagram.

Partihandel med livsmedel och alkoholfria drycker (SNI 46.31–46.33; 46.36–46.39)

Dagligvaruhandel (SNI 47.11; 47.2 exkl. 47.25). Butikshandel med livsmedel och drycker. Även de olika butikskedjornas e-handel med livsmedel ingår. Däremot ingår inte rent nätbaserade företag.

Ett sätt att mäta branschernas lönsamhet är att titta på rörelsemarginalen, det vill säga hur stor del av varje omsatt krona som blir kvar för att täcka avskrivningar, räntor, skatt och ge eventuell vinst.

Rörelsemarginalen beräknas genom att ta rörelseresultatet före avskrivningar som andel av rörelseintäkterna:

Rörelseresultat = Rörelseintäkter – Rörelsekostnader – Personalkostnader

Rörelsemarginal = $\frac{\text{Rörelseresultat}}{\text{Rörelseintäkter}}$

Det bör dock poängteras att rörelsemarginalen inte är det enda relevanta måttet för att beskriva lönsamheten. Företag och branscher kan till exempel öka resultaten när rörelseintäkterna ökar, även om rörelsemarginalen hålls oförändrad eller minskar.

Lägre rörelsemarginal inom dagligvaruhandeln

Livsmedelsbranscherna hade en rörelsemarginal på 5,8 procent under första halvåret i år. Det var lägre än under motsvarande period föregående år då rörelsemarginalen låg på 6,2 procent.

Det var framförallt inom dagligvaruhandeln som lönsamheten försvagades. Där var rörelsemarginalen endast 1,7 procent under januari till juni i år, vilket var en minskning med 2,0 procentenheter sedan första halvåret i fjol.

Endast jordbruksbranschen ökade marginalerna första halvåret 2023

Rörelsemarginal i de olika livsmedelsbranscherna, procent

	1 hå 2022	2 hå 2022	1 hå 2023
Jordbruk, jakt och fiske	26,5	28,6	30,5
Livsmedelsindustri	1,7	3,2	1,9
Partihandel	4,9	5,1	4,1
Dagligvaruhandel	3,7	3,7	1,7
Livsmedelsbranscher totalt	6,2	6,5	5,8

Källa: Ekonomisk statistik på kvartal (SCB)

5,8 %

Rörelsemarginal i livsmedelsbranscherna första halvåret 2023

Bilden visar rörelsemarginalen i olika delar i livsmedelsproduktionen samt försäljning av livsmedel.

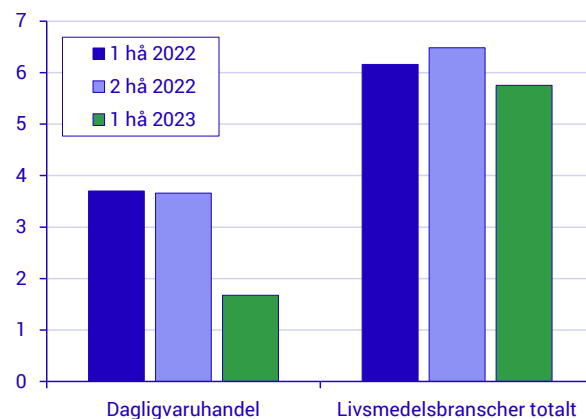
Rörelsemarginal i livsmedelsbranscherna första halvåret 2023

Diagrammet nedan visar dagligvaruhandelns samt totala livsmedelsbranschernas rörelsemarginaler.

Minskad lönsamhet inom dagligvaruhandeln

Rörelsemarginal inom dagligvaruhandeln samt livsmedelsbranscherna totalt, procent

Källa: Ekonomisk statistik på kvartal (SCB)

Dagligvaruhandeln har under de tre senaste halvåren legat betydligt under livsmedelsbranschen totalt, men framförallt första halvåret i år.

Siffrorna visar att prisökningarna på livsmedel inte har inneburit att handlarna gjort större vinster i förhållande till kostnadsökningen. Inom dagligvaruhandeln ökade rörelseintäkterna med 9 procent medan rörelsekostnaderna exklusive personalkostnader steg med 13 procent första halvåret 2023 jämfört med första halvåret 2022. För livsmedelsbranscherna totalt steg rörelseintäkterna något mer, 11 procent, medan kostnadsökningen var ungefär som för dagligvaruhandeln.

Rörelsekostnaderna ökade mer än rörelseintäkterna

Livsmedelsbranschernas rörelseresultat, miljarder kronor, löpande priser och rörelsemarginal i procent

	1 hå 2022	1 hå 2023	Utveckling (procent)
Rörelseintäkter	496	552	11,3
Rörelsekostnader	418	471	12,5
Personalkostnader	47	49	5,2
Rörelseresultat före avskrivningar (mdr kr)	31	32	4,0
Rörelsemarginal (procent)	6,2	5,8	

Källa: Ekonomisk statistik på kvartal (SCB)

Att rörelsemarginalen för branschen jordbruk, jakt och fiske är klart högre än övriga beror till stor del på att branschen har en stor del enskilda näringsidkare. Dessa tar normalt ut betydligt lägre lön än övriga branscher samtidigt som de tar ut högre vinst. Ungefär hälften av de sysselsatta inom jordbruket är enskilda näringsidkare som måste leva på vinsten. Statistiken visar dock att marginalerna inom jordbruk, jakt och fiske har ökat med 4,0 procentenheter under det senaste året.

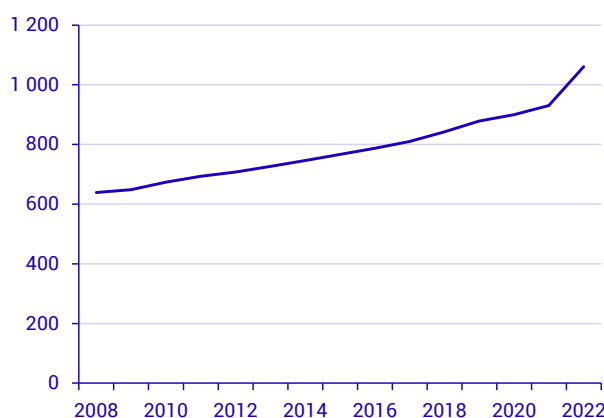
Rörelseintäkterna steg kraftigt 2022

För att få en bild av livsmedelsbranschernas utveckling över en längre tidsperiod används undersökningen Företagens ekonomi som innehåller jämförbara årsuppgifter för åren 2008–2021. I diagrammen har även data för 2022 tagits med vilka är preliminära.

Rörelseintäkterna inom livsmedelsbranscherna ökade i en jämn takt under perioden 2008–2021. Under 2022 hände något då rörelseintäkterna steg kraftigt. Uppgången berodde främst på den snabba och kraftiga prisökningen i kombination med en fortsatt hög efterfrågan.

Intäkterna steg rejält 2022

Rörelseintäkter för livsmedelsbranscherna, miljarder kronor

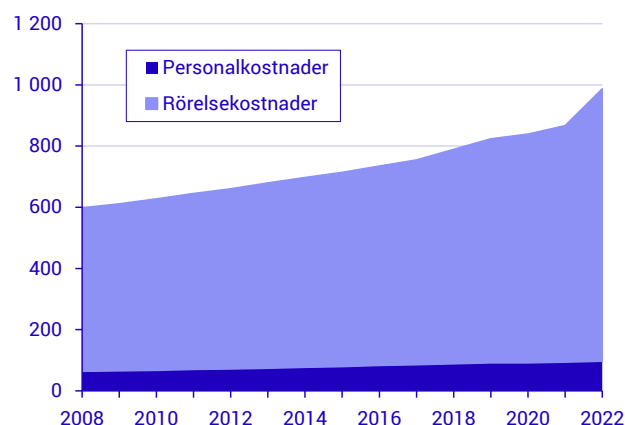

Källa: Företagens ekonomi (SCB) och Ekonomisk statistik på kvartal (SCB)

På kostnadssidan ser det lite annorlunda ut. Medan personalkostnaderna fortsatte att stiga i normal takt så var det en kraftig ökning av rörelsekostnaderna 2022.

Rörelsekostnaderna ökade kraftigt medan personalkostnaderna steg i normal takt 2022

Rörelsekostnader och personalkostnader för livsmedelsbranscherna, miljarder kronor

Källa: Företagens ekonomi (SCB) och Ekonomisk statistik på kvartal (SCB)

Vad kostnaderna består av skiljer sig en del mellan branscherna. Rörelsekostnaderna för jordbruk består av exempelvis råvaror, drivmedel och gödsel medan kostnaderna för tillverkningsföretagen består av

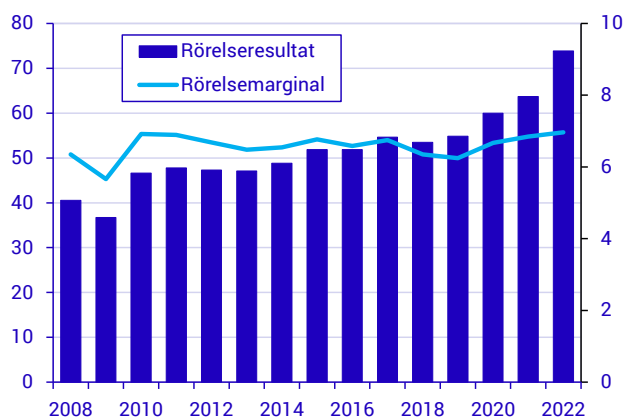
import och inhemska inköp av råvaror och förnödenheter. I parti- och dagligvaruhandeln består kostnaderna till största del av handelsvarukostnader men även transportkostnader och energi ingår.

Höga marginaler inom jordbruk

Rörelseresultatet inom livsmedelsbranscherna förbättrades under 2020 och 2021. Dessa år präglades av pandemin då fler jobbade och studerade hemifrån än 2019 och därmed köpte mer mat i butik än i skola eller på restaurang. Under 2022 då livsmedelspriserna steg kraftigt tog rörelseresultatet ett ännu större steg uppåt. Samtidigt som vinsterna ökade har rörelsemarginalen endast ökat svagt mellan 2020–2022 och legat kvar mellan 6 och 7 procent.

Högre vinster men liten förändring av marginalen

Rörelseresultat i miljarder kronor och rörelsemarginal i procent inom livsmedelsbranscherna totalt

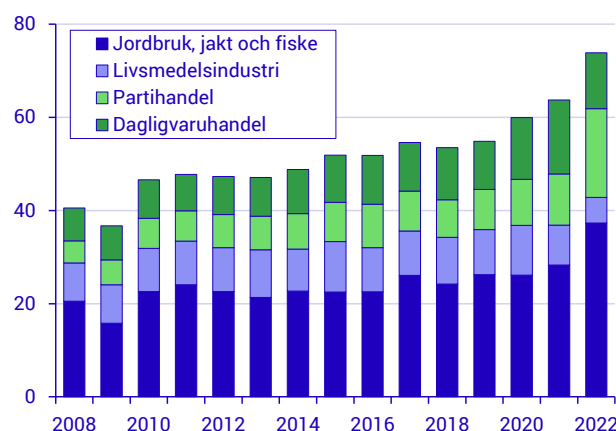

Källa: Företagens ekonomi (SCB) och Ekonomisk statistik på kvartal (SCB)

Jordbruk, jakt och fiske har klart högre rörelseresultat under hela tidsperioden än de andra undersökta branscherna. Som nämndes tidigare i artikeln beror det på att branschen utgörs av en stor del enskilda näringsidkare (egenföretagare) som normalt inte tar ut så mycket i lön utan snarare lever på vinsterna i företaget. Det betyder att personalkostnaderna är jämförelsevis lägre än inom tillverkningsindustri och dagligvaruhandel. Den främsta förklaringen till de höga rörelseresultatet är dock att rörelsekostnaderna är lägre i förhållande till intäkterna än inom de övriga tre undersökta branscherna.

Högst vinster inom jordbruk

Rörelseresultat innan av- och nedskrivningar, miljarder kronor

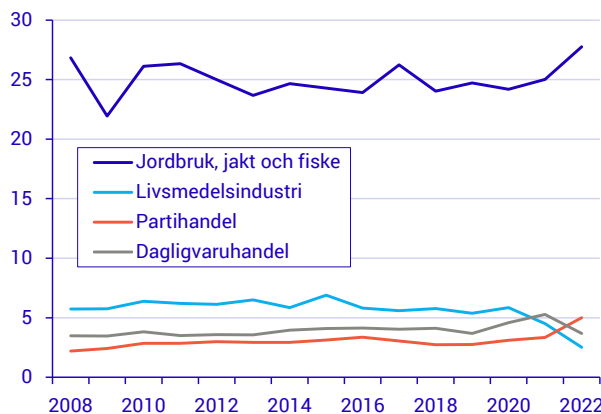

Källa: Företagens ekonomi (SCB) och Ekonomisk statistik på kvartal (SCB)

Det innebär att även rörelsemarginalen ligger klart högre inom jordbruk, jakt och fiske. Tittar man historiskt ser man att den legat ganska stabil kring 25 procent det senaste decenniet. År 2022 ökade dock marginalen med närmare 3 procentenheter, och hittills i år ser det alltså ut som att marginalen ökat med ytterligare ett par procentenheter.

Industrins marginaler sjönk både 2021 och 2022

Rörelsemarginal (innan av- och nedskrivningar) inom livsmedelsbranscher

Källa: Företagens ekonomi (SCB) och Ekonomisk statistik på kvartal (SCB)

Övriga branscher ligger mer lika i nivå. Det som hänt de senaste åren är att marginalen sjunkit inom tillverkningsindustrin både 2021 och 2022 och ligger kvar på denna låga nivå hittills i år. Livsmedelsindustrin är beroende av import och importen är beroende av växelkursen. Eftersom kronan försvagats har rörelsekostnaderna för tillverkningsindustrin ökat.

För partihandeln har lönsamheten varit lägre än inom de övriga branscherna till och med 2021. Sedan steg den rejält 2022 och trots en liten nedgång första halvåret 2023 är rörelsemarginalen högre än i livsmedelsindustrin och dagligvaruhandeln. Inom dagligvaruhandeln steg marginalen 2020 och 2021 då pandemin påverkade försäljningen positivt. Sedan sjönk marginalen tillbaka till mer normal nivå under 2022 för att ligga klart under tidigare nivå hittills under 2023.

Fakta: Ekonomisk statistik på kvartal

Undersökningen ekonomisk statistik på kvartal är en samlingsundersökning som mäter näringslivets rörelseresultat, bruttoinvesteringar och lagerinvesteringar.

Resultaträkningsuppgifter samlas in från 400 större företag inom ett 50-tal olika branscher. Från övriga företag sammanställs uppgifter från administrativa register såsom moms- och arbetsgivardeklarationer.

Undersökningen ger en uppskattning av näringslivets rörelseresultat före av- och nedskrivningar och fördelat på olika resultatposter.

Inom livsmedelsbranscherna undersöks 35 företag via enkäter. Dessa står för 36 procent av omsättningen. Inom partihandeln och tillverkningsindustrin täcks cirka 50 procent av omsättningen med enkäter. Inom dagligvaruhandeln täcks drygt en fjärdedel. Resterande företag som inte täcks av enkätuppgifter beräknas med hjälp av administrativa data. Jordbruk, jakt och fiske baseras helt och hållet på administrativa data. Detta innebär att undersökningen täcker mer än 99 procent av omsättningen inom livsmedelsbranscherna.

I artikeln har kvartal 1 och 2 summerats till första halvåret och kvartal 3 och 4 till andra halvåret. Det främsta skälet till det är att få en mer stabil utveckling.

Ekonomisk statistik på kvartal är statistik under uppbyggnad, från och med 2024 beräknas undersökningen bli officiell statistik.

En utförlig dokumentation om statistiken kommer att finnas tillgänglig när statistiken för det första kvartalet 2024 publiceras.

[Ekonomisk statistik på kvartal \(scb.se\)](https://www.scb.se/ekonomisk-statistik-pa-kvartal)

[Ny statistik höjer kvaliteten på BNP-beräkningarna \(scb.se\)](https://www.scb.se/ny-statistik-hojer-kvaliteten-pa-bnp-berakningarna)

Fakta: Företagens ekonomi

Företagens ekonomi är en undersökning som bygger på bokslut från samtliga företag i Sverige. Statistiken innehåller företagsekonomiska uppgifter såsom antal företag och antal anställda, nettoomsättning, rörelsekostnader, rörelseresultat, produktions- och förädlingsvärde, tillgångar, brutto- och nettoinvesteringar, intäkts- och kostnadsuppgifter och rörelseresultat.

Företagens ekonomi finns med sammanhållande tidsserier från 2000. För de branscher som täcks i denna studie finns tidsserier från 2008–2021.

Kontaktperson: Daniel Lennartsson 010-479 64 29

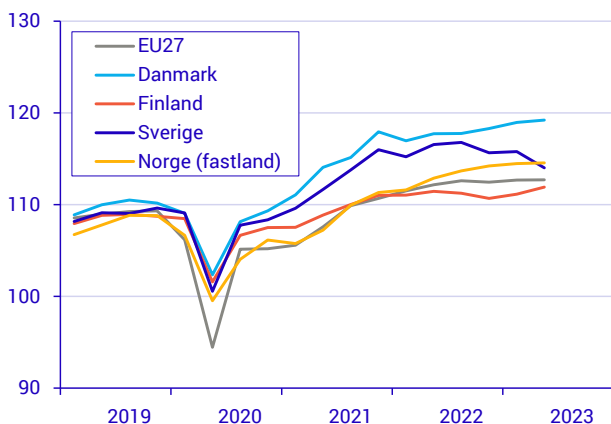
Internationell utblick

Högre räntekvot för normmän än svenskar

Svenska hushålls ökade ränteutgifter har bidragit till att dämpa hushållskonsumtionen. I Norge är dock räntekvoten betydligt högre än i Sverige. Trots det har Norges fastlands-BNP inte fallit ännu.

Hushållens konsumtion har mattats av i Sverige och våra grannländer de senaste kvartalen till följd av de ökade levnadskostnaderna som gröpt ur köpkraften.

Sveriges BNP-utveckling svagare än i grannländernas BNP, fasta priser, säsongrensat, index=2015

Källa: OECD och Statistics Norway

Den lägre efterfrågan från hushållen har bidragit till en lägre produktion i Sverige. Våra grannländer Finland, Norge och Danmark har haft fortsatt svag

positiv tillväxt medan Sverige haft en negativ BNP-utveckling senaste året.

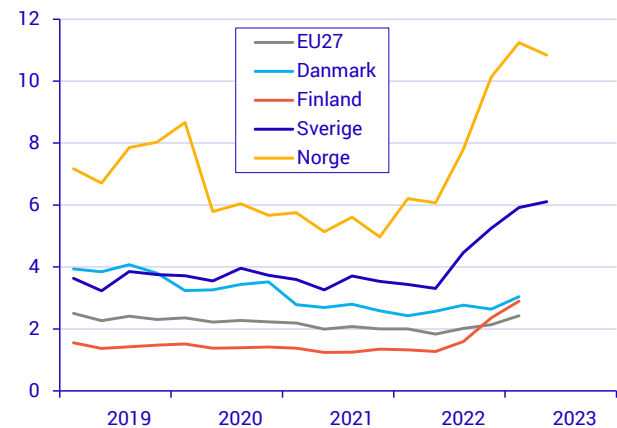
Nästan alla normmän väljer rörlig ränta på bolånen

En förklaring till de ökade levnadskostnaderna kommer från högre ränteutgifter. Svenska hushålls ränteutgifter som andel av den disponibla inkomsten har under flera år legat under fyra procent, men har stigit kraftigt sedan tredje kvartalet i fjol. Under första kvartalet 2023 lade svenskar nära sex procent av sin disponibla inkomst på bolåneräntor. I Norge är dock räntekvoten dubbelt så hög. Normmännen lägger nära 12 procent av den disponibla inkomsten på ränteutgifter.

Danska hushåll har precis som den genomsnittlige EU-medborgaren haft en betydligt mildare räntesmocka med ökning på 0,6 respektive 0,4 procentenheter från första kvartalet 2022 till första kvartalet 2023.

Hög räntekvot för norska hushåll

Hushåll och hushållens icke vinstdrivande organisationer. Ränteutgifter före FISIM-justering som andel av disponibla inkomster brutto. Procent

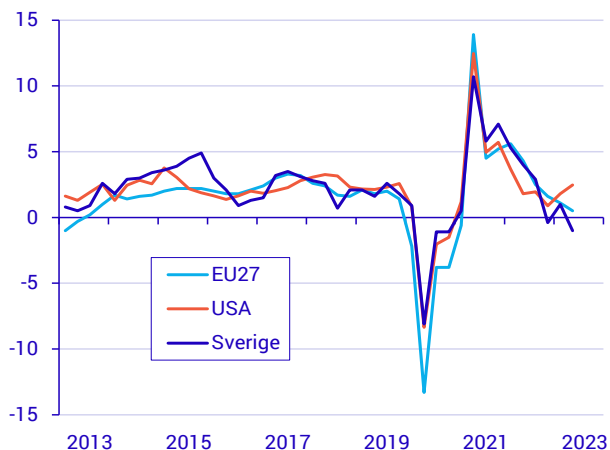
Källa: Eurostat och Statistics Norway

Den genomsnittliga räntan på nya låneavtal med bostad som säkerhet var 4,98 procent för normmännen i juli medan svenskarnas ränta låg något lägre, 4,49 procent. Svenskarna hade 56 procent av bolånen med rörlig ränta medan normmännen hade 95 procent. Det innebär att ränteförändringar påverkar hushållen snabbare i Norge.

Kontaktperson: Caroline Ahlstrand 010-479 43 33

Indikatorer för Sverige, EU och USA

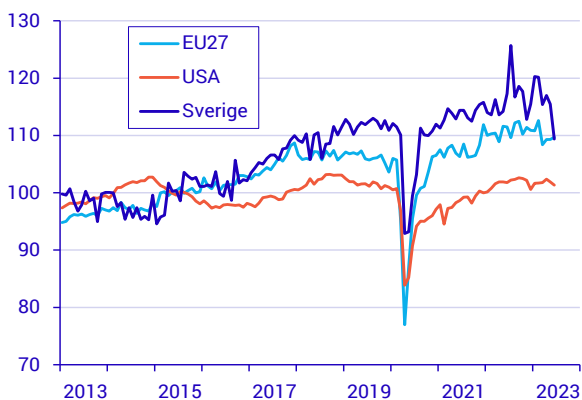
Lägre tillväxt i EU och Sverige medan USA haft ett litet uppsving
BNP-tillväxt i procent jämfört med motsv. kvartal föregående år

Källa: Eurostat och OECD

- Medan Sveriges BNP vek ned under andra kvartalet fortsatte den amerikanska uppåt.
- Konjunkturläget är fortsatt svagt och inom EU27 växte BNP med måttliga 0,5 procent i årstakt andra kvartalet 2023.

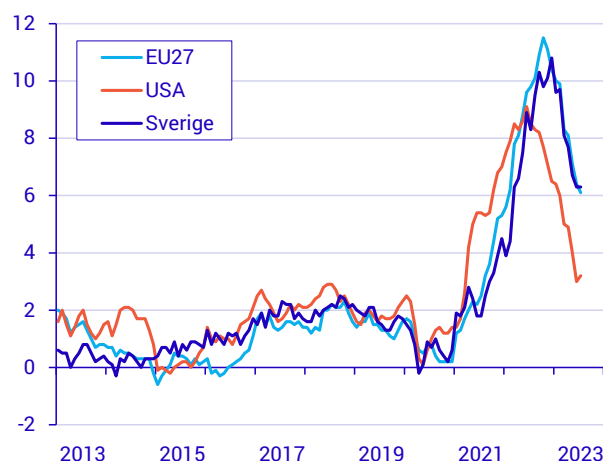
Svensk industriproduktion bromsade in
Industriproduktionsindex 2015=100, säsongrensat

Källa: OECD

- Den svenska industriproduktionen föll kraftigt i juni efter en stark vinter och hygglig vår.
- I USA:s industriproduktion syns en svag nedgång sedan september i fjol.
- Sedan inbromsningen i mars har industriproduktionen ökat svagt inom EU.

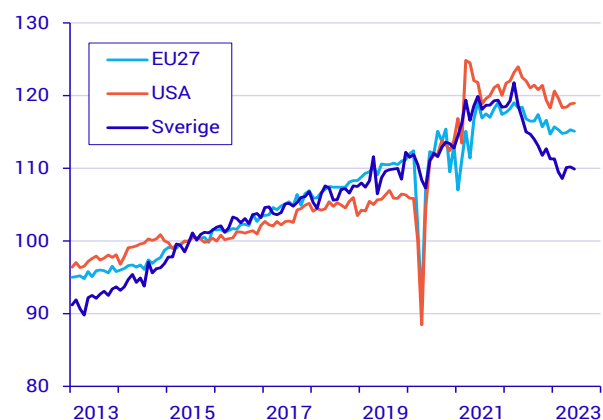
Prisökningstakten föll inte i Sverige och USA i juli
HIKP för Sverige och EU27, KPI för USA, årsförändring i procent

Källa: Eurostat och U.S. Bureau of Labour Statistics

- Svaga prisrörelser åt olika håll i juli.
- Något minskad inflationstakt i EU. Oförändrad svensk inflation enligt det harmoniserade indexet.
- En svag uppgång med 0,2 procentenheter i USA efter 13 månader i rad med minskad inflation.

Den svenska detaljhandelsförsäljningen har stabiliserats
Detaljhandels försäljning. 2015=100, säsongrensat

Källa: OECD

- Det kraftiga försäljningstappet inom svensk detaljhandel har stannat av.
- Oförändrad detaljhandelsförsäljningen inom EU och USA i juni.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.

Bildkällor: Omslag - Nikola Johnny Mirkovic, Unsplash

Sidan 4 - Dilok Klaisataporn, iStock

Sidan 9 - fcafotodigital, iStock

Sidan 14 - Comfreak, Pixabay

ISSN: 1653-3828 (Online)

URN:NBN:SE:SCB-2023-A28TI2309_pdf

Ansvarig utgivare: Petra Nilsson

Redaktion: Caroline Ahlstrand (redaktör)

Monica Andersson

Johannes Holmberg

Jenny Lunneborg

Kontakta oss via e-post: ekstat@scb.se

Copyright: SCB. Citera gärna, men uppge källa

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se